

Summary

Pavle Milenković

Structural background of *Annales* school

This essay deals with the structural background of the *Annales* School, through crossed influences of Lévi-Strauss, Fernand Braudel and Michel Foucault, with a retrospective observation of the ideological climate in the circulation of ideas in France the sixties. Denying „the event”, i.e. studying collectivities as constructs, structural formalization of language, double indirect introducing positivism back to historiography are the main features of the school. The influence of Lévi-Strauss, especially through Braudel, can be seen in the ambition to create models – as in structural anthropology, as well as in the attempt to create a common language that would bridge differences among related social sciences. The role of sociology, which most often appears in Durkheim’s form, can be seen in the ambition to create theoretically founded, all-inclusive and global history that would deal with collectivities, i.e. with structures. Finally, the presence of Foucault with the project of the archeology of knowledge represents partial attaching to Braudel’s idea of long-term history, but also its revision by insisting on discontinuities, cuts and breaks.

БАШТИНЕ
HERITAGES

Рајко Голубовић

УДК 929.52 ДЕРОКО

Родослов породице Дероко

После завршетка Другог српског устанка, Србија је под династијом Обреновић постепено и мукотрпно крчила свој пут ка независности и потпуном ослобођењу од Турака. Поред великих имена српских просветитеља, војника, бораца за слободу и политичара, и духовних вођа, ту су и породице досељеника у Србију које су своје место нашле у овој средини. Поменимо само нека презимена, као што су Леко, Сондермајер, Чижек, Покорни, Вагнер, Вајферт, Винавер, Штурм и Дероко. Задржаћу се на породици Дероко,¹ пошто су они моја породица, моји преци, у знак дубоке оданости, поштовања и пијетета.²

Београд, фебруар 2001.

Р. Г.

Leonardo Derocco (1754–?)

Рођен је у Венецији и према подацима из Млетачког архива, био је државни чиновник (финанс, цариник) у венецијанској луци.³ Женио се два пута и у сваком браку имао по једног сина.

Marco Derocco (9.3.1782 – 23. 1. 1842)

Помиње се још и као Marcus Diracco „Tarvisanus”. Син Леонардов из првог брака. Из Венеције је дошао у Дубровник 6. марта 1808. године,⁴ где се оженио Маријом Баркицијом (Barchigia) из „дубровачког приморја”, ве-

¹ Презиме се писало различито од када се прати историјат породице. Поред оригиналног италијанског, током аустријске власти у северној Италији, оно је германизовано и у школским дипломама уведено као **Дерок**. У Краљевини Србији, касније и Југославији, војна лица су користила презиме **Дерок**. Чланови породице који нису били у војсци остали су при презимену **Дероко**, а тако су се потписивали и официри у приватној преписци. Сви црквени документи, као што су крштенице, венчанице и умрлице, и сви цивилни документи гласали су на презиме **Дероко**.

² Коректуру текста и већину података у напоменама унела Љ. Трговчевић.

³ Податке из архива у Венецији доставио ми је пријатељ који је тамо истраживао, али нажалост без сигнатуре.

роватно Конавља, која је умрла 1. фебруара 1838. године. По родослову Милана Ј. Дерока, био је инжењер.

Lucca Derocco (1789–?)

Син Леонардов из другог брака, који је био рибар и дрводеља у Венецији. Отишао је у Америку, где се бавио бродоградњом. Имао је наследнице до 1944. године.

Потомци Марка Дерока

Antonio Derocco (1811–?)

Живео је на Приморју, постао католички свештеник. Касније га је народ изабрао за насловног бискупа у Будви.

Око 1880. прелази у Јужну Америку, прво у Панаму, затим у Парагвај. О његовом раду немамо много података, једино знамо да је 1889. године деловао у исељеничкој организацији „Словенска Слога Узајамне помоћи” у Асунсион, Парагвај. Тамо је био поротник или судија, не знамо тачно. После тога губимо сваки траг о Антонију.

Jovan Derocco (15.3.1820 – 19.5.1887)

Рођен је у Дубровнику, одакле долази у Београд, где прелази на православље и за славу узима Светог Марка, заштитника Венеције.⁵ У Београду се 27. новембра 1856. оженио Бечлијком Катарином Вуковић (2.2.1835 – 2.11.1922), ћерком Ђорђевог, из Новог Пазара, и мајке Карели, немачког порекла. По струци је био професор и око 1850. године примају га у Лицеј у Београду за професора начертанија и краснописанија.⁶ На двору Обреновића подучавао је млађе чланове династије италијанском језику и цртању.

⁴ Према породичном стаблу које је направио Милан Дерок, син Владислава Ј. Дерока.

⁵ У споменици Прве београдске гимназије наведено је да је у Дубровнику учио „гимназијске науке и технику и педагогијску препарандију”, да зна италијански и француски и да је у Дубровнику предавао „математичке предмете и цртање у техници, краснопис у гимназији и природну историју у педагогијској препарандији”. У Београд је дошао 1. јуна 1850. по позиву владе, а указима из 1856, 1859. и 1863. потврђен је у звању професора гимназије. Направио је два уџбеника: *Основе цртања слободном руком* и *Српски краснопис (Прва београдска гимназија „Моша Пијаде” 1839–1989, Београд 1989, стр. 100)*. Пензионисан је 1882 (Исто, 118).

⁶ За професора Прве београдске гимназије постављен 11. септембра 1850. (Вид. *Прва београдска гимназија*, стр. 52). Нема потврде да је био професор Лицеја. Према годишњем извештају ректора Лицеја В. Маринковића од 10/22. јануара 1858. г. Дерок „проф. начертанија у гимназији београдској” предлагао је да се овај предмет настави у Лицеју, али то није прихваћено (*Лицеј 1838–1863*. Приредио Р. Љушић, Београд 1988, 514).

Marko J. Derocco (1848–1903)

Најстарији син Јована Дерока. Основно и средње образовање стекао је у Београду. Уз очеву новчану помоћ и са стипендијом коју је добио од српске владе, уписао се на студије војне ветерине на Царско-краљевски институт у Бечу, где је дипломирао 1882. године.

Марко се у току студија упознао и оженио Бечлијком Јеленом-Хеленом (1851–1922). Она до краја живота није научила добро српски, већ га је говорила са примесима немачког. У браку су имали шесторо деце, од којих је кћи Јелисавета умрла као дете.

Марко је у ранг-листи официра Краљевске војске из 1883. године, у време владавине Милана Обреновића, био у командном саставу краљеве гарде као марвени лекар IV класе.⁷ Те 1883. године српска војска је имала укупно 15 ветеринара од којих је више од половине било странаца. Јован Екер, Роберт Лерман, Фрања Бенђик, Јулије Херцог, Матија Кратхвил, Јосиф Бенђик, Јаков Луц и Марко Дероко. У то време лекари и ветеринари нису имали официрске чинове, већ класе од I до IV, односно третирано су као државни чиновници по годинама службе.

Највећи део живота провео је у краљевој гарди у Београду. Касније је радио на организацији ветеринарске службе по гарнизонима у Србији. Умро је у Крагујевцу у својој 55. години.

Katarina Deroko (1875–1948)

Најстарије дете Марка Дерока. Основну школу је завршила у Београду, а 1885. се уписала на Вишу женску школу. После завршетка школовања отишла је у Крагујевац и учитељевала више од 10 година. По тадашњим прописима просветни радници су са тим стажом могли да оду у пензију, што је она учинила. Са тим новцем отишла је у Беч, где је завршила школу за управитељице. За време службовања у Крагујевцу удала се за Сретена Голубовића учитеља с којим је имала двоје деце, сина Живојина и кћи Бранку Голубовић.

Стеван Дероко (1878–1911)

Друго дете марка Дерока. После завршетка основне школе и неколико разреда гимназије, отац га је током распуста послао у Венецију да се упозна са својом родбином. Брзо се уклопио у тај амбијент, нарочито са млађим рођацима и њиховим друговима. Прокрстарили су Венецију уздуж и попреко, и ближу околину, често су ноћу „под гасом” лутали улицама, певали и галамили. Стеван се наметнуо као коловођа и смислио је нову игру. У пола ноћи је лупао или звонио на сва врата, што је код усну-

⁷ Ранг-листа активних официра војске Краљевине Србије, 1885.

лих грађана изазивало страх и пометњу. Грађани су усплахилено питали „Кие” (qui e), а Стеван је одговарао: „Папа Пије”. Убрзо је стигла полиција, добили су батине и сви су завршили у затвору, а после изласка из затвора наређено му је да одмах напусти Венецију. После га је отац исписао из гимназије и 1894. уписао у Подофицирску школу. Постао је артиљеријски наредник 1898. у Шумадијском артиљеријском пуку.

И живот је окончао необично. Једног дана половином 1911. године се, седећи у кафани, надметао с друговима ко је бољи јахач. По опклади је Стеван с другом организовао трку од Топчидера до Калемегдана. Оба јахача су претходно пила, а сама трка је изазвала пометњу у центру Београда. Стеван је први стигао на циљ, али је поново мамузнуо коња, окренуо га и појурио ка згради тадашње Српске краљевске академије. Када је дошао до ње, коњ се уплашио и хтео да скрене, али га је јахач натерао да улети у неку стаклену површину. Јахач је задобио смртоносне повреде, а коња су морали да убију. Стицајем околности ту се нашао његов стриц Драгутин Дероко. Он му је притрчао, ставио у неки фијакер и превезао до Војне болнице, али је Стеван убрзо издахнуо.

Никола Дероко (1882–1960)

Треће дете Марка Дерока. Завршио је основну школу и неколико разреда гимназије. Од 18. године бавио се трговином, а после Првог светског рата, негде око 1920, прешао је из Крагујевца у Приштину. После неколико година купио је мањи млин, који је задовољавао локалне потребе становника. Оженио се Кристином, католикињом албанског порекла. Млин су му 1925. или 1926. године запалили вероватно Албанци. После тога није више желео да остане на Косову и вратио се у Крагујевац. Обновљено је трговачки посао и успешно га водио до Другог светског рата. У каснијим годинама до смрти тешко је живео.

Олга Дероко (1883–1975)

Четврто дете Марка Дерока. Завршила је у Београду Вишу женску школу, затим је отишла у Крагујевац и до почетка Првог светског рата радила као учитељица у Грузи. После избијања рата радила је као болничарка у неколико болница и повлачила се ка југу Србије.

У време Топличког устанка, у пролеће 1917. године, под руководством Косте Војиновића и Косте Миловановића Пећанца, дошло је до тешких борби са Бугарима и Аустријанцима. Болница, школа, црква и још неке веће зграде биле су пуне рањеника. По њеном сведочењу, и она је у тим борбама претрпела тешке контузије када је, носећи завоје у школу где су били рањеници, у близини експлодирало складиште муниције. Од силине

експлозије била је одбачена десетак метара и опорављала се око месец дана.⁸ Након тога се вратила породици у Крагујевац.

Још две-три године после рата радила је као учитељица, а затим је добила државну стипендију за усавршавање у Чехословачкој. У Прагу се уписала на Вишу школу лепих вештина и, вративши се у Крагујевац, у тамошњој гимназији предавала цртање, а затим у Грађанској школи у Панчеву уметничко плетење, ткање тепиха и израду керамике. Радни век је као наставник цртања у Београду окончала после Другог светског рата.

Драгољуб Дероко (1885–1912)

Најмлађе дете Марка Дерока. Основну школу, затим Крагујевачку гимназију, завршио са одличним успехом 1908/1909. године. У гимназији је друговао са Стеваном Јаковљевићем, каснијим књижевником. Још од детињства је гајио домаће животиње и излагао их на пољопривредним изложбама; као гимназијалац 1906. године добио је писмену похвалницу на изложби у Београду. Отишао је на студије агрономије, смер коњарство, на универзитет у Хале (Halle an der Saale),⁹ где је одслушао два семестра и уписао трећи. Дружио се са анархистима и учествовао 1911. у демонстрацијама против политичког система. У сукобу са полицијом тешко је претучен, разболео се и одмах вратио у Србију. Добио је галопирајућу туберкулозу и 1912. умро у Крагујевцу.

Потомци Катарине Дероко

Од петоро преживеле деце Марка Ј. Дерока, само је Катарина, удата за Сретена Голубовића, учитеља из Крагујевца, имала потомке:

1. Живојин Голубовић (1898–1981), адвокат у Београду.

2. Бранка Голубовић (1902–1983), професор. Удата Фиала. Није имала деце.

Живојин Голубовић је имао четири сина:

1. Рајко Голубовић (1929-), дипл. правник. Радни век је провео у фабрикама каблова у Јагодини и Новом Саду. Последњих једанаест година радио је као самостални организатор пословања у Пословној заједници југословенске кабловске индустрије.

Син: Леонардо Голубовић (1957), теоретски физичар. Завршио је Електротехнички факултет у Београду. На Природно-математичком факултету магистрирао је (1983) и докторирао (1987). Радио је у Институту

⁸ Не помиње се у студији: Б. Младеновић, *Жене у Топличком устанку 1917. године*, Београд 1996.

⁹ Био је стипендиста Министарства Народне привреде 1911. године.

за нуклеарне науке у Винчи, одакле је отишао на постдокторске студије у водеће научне установе: PEN Универзитет у Филадельфији, UCLA Лос Анђелес, KALTEH – Институт за технологију у Пасадени и друге. Од 1995. је професор универзитета Западне Вирџиније.

Током академске 1999–2000. године био је постављен као Visiting Associate Professor and Visiting Scholar на Одељењу за физику и примењену физику на Харвардском универзитету у Кембриџу, Масачусетс. Половином марта 2002. добио је у Београду награду Фонда „Проф. Др Марко Јарић” за изузетне научне резултате у физици.

Има кћери Александру (1990) и Виду (1995).

2. Миливоје Голубовић (1931-), лекар, специјалиста медицине рада. Радио као шеф Здравствене станице у београдској хладњачи. Има потомке: *Катјарина Голубовић* (1957-), историчар уметности. Ради у Студентском културном центру у Београду.

Лейосава Голубовић, удата Милић (1962-), дипломирала организацију на Факултету драмских уметности. Радила и живела у Сиднеју, после у Лос Анђелесу. Синови Ђорђе (1989-) и Теодор (1999-).

3. Марко Голубовић (1934-). Радио као пропагандиста у ЈАТ-у. Потомци:

Живојин Голубовић (1963-), техничар за сателитске везе. Деца Марко (1991) и Мина (1993).

Никола Голубовић (1965-), тапетар и декоратер. Деца Немања (1986) и Стефан (1988).

4. Драгољуб Голубовић (1943–1999), био директор продаје у „Фриком”-у. Има ћерку Зорану (1969-).

Евжен Дероко (1860–1944)

Други син Јована Дерока. Школовао се у Београду. Као добром ђаку у гимназији му је одобрено полагање матуре после седмог разреда, коју је положио с одличним успехом. Студирао је две године на Природно-математичком одсеку београдске Велике школе, а 1883, као питомац Министарства грађевина, одлази да студира организацију аустријских железница.¹⁰ Пола године касније прелази у Друштво за грађење и експлоатацију српских железница, које га шаље у Белгију ради студирања њихове саобраћајне службе. После годину дана и положених одређених испита, враћа се у Србију.

Друштво га поставља за саобраћајног инспектора у Дирекцији. Убрзо затим железница прелази у власништво Краљевине Србије, тако да постаје државни чиновник. У служби је поступно напредовао; радио је као

¹⁰ Није пронађен међу стипендистима.

шеф контроле прихода, шеф општег одељења, начелник саобраћаја, начелник комерцијалног одељења. После завршетка Првог светског рата, Евжен је у Краљевини СХС постављен за помоћника генералног директора железница Краљевине СХС. Учествовао је на бројним међународним конференцијама посвећеним усклађивању реда возње, тарифама, обрачунавању плаћања и сл. Пензионисан је 1924. године.

Био је страсни филателиста и сарадник европских филателистичких часописа. Излагао је српске марке на изложбама у Лондону (1906) и Бечу (1911). Као цењени стручњак, био је члан жирија на домаћим и страним филателистичким изложбама. Збирка му је нестала у повлачењу током Првог светског рата, и касније ју је само делимично обновио.¹¹ Српски филателистички клуб, основан 1921, одмах га је изабрао за почасног члана, 1925. године је изабран за председника, а 1937. постао је доживотни почасни председник.¹² Немачки филателистички савез га је 1936. једногласном одлуком одликовао Линден Бергова медаљом која се даје за изузетна филателистичка истраживања.

Био је полиглота, говорио је и писао, поред српског још и на немачком, француском, италијанском и енглеском језику, а такође служио се руским, шпанским и бугарском.

У своје сараднике убрајали су га многи страни стручни листови: „Berliner Briefmarkenzeitung”, „Die Postmarke” и „Die Ganzsache” из Беча; Сенфов „Lustriertes Brief Marken-Journal”, „Donaupost” из Братиславе и други листови.

Обрађивао је Србију у Коловом; Handbucsh-у, а такође је писао популарне чланке у београдском „Времену” и загребачким „Новостима”. Тридесетих година прошлог века Хрвати су напустили заједнички савез филателиста. Евжен је напрегао све своје снаге да одржи часопис „Филателисти”. Иако је био у годинама, неуморно је спремао чланке за сваки број листа. Часопис као гласило филателиста Србије излази и данас.

Евженова засебно одштампана дела из филателије, која су му створила угледно место међу филателистима у свету и представила им до детаља српске марке су:

– „Geschichte der postwertzeichen von Serbien” 1866–1911, издање Филипа Козака, Берлин 1914. године, које је Евжен претходно објавио у листовима „Berliner Briefmarken-Zeitung” из 1911, и „Ganzsachen-Sammler” за 1912. и 1913. годину;

¹¹ Према сведочењу сина Александра (А. Дероко, *Манџуилуци око Калимеџдана*, Београд 1987, 311).

¹² Његови најпознатији радови: Историјат поштанских вредносница из Србије 1866–1911, Берлин 1914; Поштански жигови Србије 1840–1921, Беч 1936.

– „Die poststempel von Serbien 1840 bis 1921”, издато као нпр. 14 посебних издања листа „Die Postmarke” у Бечу 1936. године;

– „Поштанске марке Србије у историјском прегледу” издато 1935, као прегледано и допуњено издање чланака објављених у листу „Време” 1932. и 1933. године;

– „Историја поштанских марака Србије”, издато као прва свеска Библиотеке Југословенског филателистичког савеза 1940. године;

– „Специјални каталог југословенских марака општег издања” је последњи рад Евженов. Урадио га је непосредно пред Други светски рат, а требало је да га изда Југословенски филателистички савез. После пропасти Краљевине Југославије, није било услова да се то дело објави. Евжен је сав спремљени материјал уступио својим колегама филателистима Пешћу и Чуцаковићу, који су га употребили у „Приручнику и каталогу марака за 1942. годину”.

Током немачке окупације у Другом светском рату једна угледна немачка филателистичка организација га је изабрала за свог члана, али је он одбио са образложењем да понуђену част не може да прими с обзиром на стање у његовој окупираној отаџбини од оних који му ту част нуде.

Умро је 18. маја 1944, два дана после првог америчког бомбардовања Београда на православни Ускрс, потресен обимом разарања и невиним људским жртвама.

Аија Дероко (око 1865-?)

Рођена Михајловић, супруга Евженова, за кога се удала 1884. године. Имала је с њим троје деце: Наталију, Александра и Јована. Њен ујак био је професор и књижевник Јован Ђорђевић, оснивач Српског народног позоришта у Новом Саду, док јој је књижевник Стеван Сремац био брат од тетке. (*исправила сам према А. Дероку*).

Деца Евжена Дерока:

Наталија „Галица” Дероко (1890-?)

У младости се одселила у Америку, где се удала. О њој има мало података, осим фотографије с братом Александром начињене 11. јануара 1938. у Београду.¹³

¹³ Према исказу брата А. Дерока, удала се за време Првог светског рата 1915. године за лекара из Америчке војне мисије која се тада налазила у Скопљу, а касније је живела у Бостону (А. Дероко, *Манџуилуци око Калимеџдана*, 306).

Јован Е. Дероко (1896-?)

Одселио се са сестром у Америку. Никада није долазио у Југославију и немамо података о њему.¹⁴

Александар Дероко (1894–1988)

Архитекта и историчар уметности, члан Српске академије наука. Основну школу и гимназију завршио у Београду.

Непосредно пред Први светски рат уписао се 1913. године на Технички факултет Београдског универзитета.

После избијања Првог светског рата, као један од 1300 каплара постао је ђак наредник који је прошао са неколико десетина младића обуку за војног pilota. Његови другови били су: Мића Михајловић, Фридрих Рот, Мата Хоџера, Сениша Стефановић, Милорад Поповић, Драгиша Вујић и Милекић – авио-механичар.

Према казивању Павла Савића у уводу књиге „Дероко и други о њему”, наводи се како се Дероко дрзнуо да бомбардује и главни штаб фелдмаршала Макензена, непријатељског команданта у Првом светском рату.

У то време нису постојале праве авио-бомбе, то су биле топовске гранате којима је био додат стабилизатор.

Као изузетан ратни пилот, био је члан француског удружења „Les pilotes de l’Orient”, члан Удружења pilota из Првог светског рата „Les vieux pilotes precursors et anciens de l’Aviation” као „membre pionnier” у Паризу. Француски амбасадор у Београду Жак Мартен му 1978. године уручује високо авијатичарско признање „Vieux pilotes/старе стабљике!”. Одликован је од „L’union nationale des combattants” из Париза се „Médaille du Mérite”.

После Првог светског рата студирао је архитектуру у Риму, Прагу, Брну и Београду, где је 1926. дипломирао и постао асистент Техничког факултета Универзитета у Београду.

На истом факултету је 1926. изабран за доцента.

У априлу 1941. године, после капитулације Краљевине Југославије, заробила га је немачка војска, али је приликом транспорта побегао.

Гестапо га хвата, те је неко време провео у логору на Бањици.

После ослобођења земље 1945, постао је професор на Архитектонском факултету у Београду, а 1950. постаје декан на истом факултету. Године 1955. постаје дописни члан САНУ.

Током 1961. постао је и редовни члан САНУ.

¹⁴ А. Дероко даје више података. Ј. је студирао архитектуру у Београду и онда га је нека америчка фондација послала на студије у САД. Студије није завршио, али је радио као декоратер, наставник уметности, и др. Био је ожењен, а у пензији је живео на Флориди. (*Манџуилуци око Калимеџдана*, стр. 306–309).

Као архитекта Александар Дероко је пројектовао више објеката. Поменућемо само неколико:

Први пројекат храма светог Саве (заједно са архитектом Богданом Несторовићем); Интернат студената Богословског факултета;

Стамбена зграда у Његошевој улици, Београда;

Спомен-костурница сарајевским агентаторима на Кошеву, Сарајево;

Спомен-турбе Осману Ђикићу у Мостару;

Конак у манастиру Жича.

Надгробна капела ђенерала Николајевића, Ново гробље у Београду, Кула на Газиместану – Косово поље, код Приштине – заједно са М. Панићем – Александар Дероко објавио је више књига из области архитектуре, од којих помињемо само део:

„Архитектура Старог века“; „Монументална и декоративна архитектура у Средњовековној Србији“; „Ватрено оружје у Средњовековној Србији“; „Света Гора“; „Римски споменици у Ђердапу“ (заједно са др М. Бартошем и др Р. Марићем); „Средње вековни градови на Дунаву“; „Народно неимарство“; „А ондак је летио јероплан над Београдом“; „Мангулпуди око Калимеџана“.

Владислав Дероко (27.10/11.11.1871 – септембар 1944)

Трећи син Јована Дерока. Око 1891. завршио Војну академију у Београду и добио чин потпоручника. Прилично је брзо напредовао и 1910. добио чин артиљеријског мајора. Као добар официр и пошто је говорио немачки, италијански, француски и енглески, послат је 1910. у Велику Британију, где је завршио Артиљеријску школу гађања. После тога је био у комисији која је од француске фирме „Крезо“ набављају топове и остали материјал и муницију. То наоружање је одиграло важну улогу у Колубарској бици 1914. године.

Учествовао је у Првом светском рату, а крајем 1917. произведен је у чин пуковника. У војсци је остао до 1931, када је пензионисан. Добио је многа одликовања и медаље: Карађорђеву звезду са мачевима, Карађорђеву звезду без мачева, Орден Белог орла, Орден Светог Саве, Таковски крст, Албанску споменицу, Споменицу за ослобођење и уједињење и др.

¹⁵ Од свих чланова породице Дероко, највише се зна о Александру, те ћемо његову биографију дати скраћено и упутити на биографију и библиографију објављену у годишњацима САНУ: Годишњак LXV, LXXVIII и LXXXVIII, податке и више енциклопедија (нпр. *Enciklopedija Jugoslavije*, Zagreb 1984, т. 3, 425), као и његова мемоарска дела: *А ондак је летио јероплан над Београдом*, Београд 1983; *Мангулпуди око Калимеџана*, Београд 1987.

Од 1941. био је у немачком заробљеништву, али је због болести, уз помоћ Црвеног крста, ослобођен крајем 1942. године. Умро је у септембру 1944. од перфорације чира.¹⁶

Имао је троје деце:

1. Јоланда „Лилица“ Дероко (1911–око 1985)

Основну школу и гимназију завршила је у Београду. Око 1930. уписала се на Сорбону и завршила право. После тога је успешно одбранила и докторат. У Паризу је остала да живи до почетка Другог светског рата, а онда се око 1938. вратила родитељима у Београд, где је била и током рата. После ослобођења се запослила као секретар у амбасади неке од латиноамеричких земаља. После десетак година је отишла у Париз, где је умрла око 1985. Није се удавала и није имала деце.

2. Милан Дерок или Дероц (18.2.1920 – 30.1.1992)

После завршетка Војне академије постао је потпоручник.¹⁷ Био је активни учесник у пучу генерала Симовића 27. марта 1941. године. У краткотрајном Априлском рату био је заробљен и остао у немачком заробљеништву до краја рата, а затим живео у Француској. Као политички емигрант, 1952. се пресељава у Сиднеј. Био ожењен Оливером Пантић (1920-), са којом је имао ћерку *Весну Дероц* (Париз 1949-), која има децу: син *Александер* (1981-) и ћерка *Тара* (1987-). У другом браку са Валдом Хауард (Valda Lorraine Howard, 1922-) имао је двоје деце: сина *Hauarda Milana* (Howard John Milan Deroc, 16.10.1958-)¹⁸ и ћерку *Sintiu* (Cynthia Jane Deroc, 2.6.1960-). Сви потомци живе у Сиднеју. У позним годинама је студирао „за своју душу“ на Школи за славистику у Паризу, а умро је 30. јануара 1992. у болници „Мадам Кири“ у Паризу.

Објављене су му две књиге: *British Special Operations Explored. Yugoslavia in Turmoil 1941–1943 and the British Response*, East European Monographs: Boulder, Colorado-New York 1988; *By the Pen, Sword and Dagger. Biography of Captain Deroko, a Leader of the 1941 Uprising in German occupied Serbia*. Ed. Marie-Renee Morin, Paris 1997. (посвећена је његовом брату Јовану а објављена после ауторове смрти на основу остављених записа).

3. Јован „Кокан“ Дероко (1914-1942)

Аутору није познато када је рођен, али се у шематизмима војске за 1935.¹⁹ помиње као артиљеријски поручник. У четницима је постао капетан.

¹⁶ Подаци саопштени од његовог унука Howarda Milana Deroca.

¹⁷ Не помиње се у ранг-листама официра до 1939. године.

¹⁸ Он је доставио информације о свом деди, оцу и њиховим потомцима.

¹⁹ Од 1. октобра 1935, бр. 185.

После напада на Југославију у Другом светском рату, успео је да са добровољцима из своје јединице спасе део артиљерије и употреби у јединици коју је основао. Био у покрету Драже Михајловића, током 1941. године, присуствовао разговорима Д. Михајловића и Ј. Броза Тита и неколико наврата сукобио се с неким партизанским јединицама у околини Чачка.²⁰

У јулу или августу 1941. ухваћен је у западној Србији лажни принц Борђе Карађорђевић. Током истраге признао је да му је право име Никола Божић родом из Вршца. Утврђено је да је постао аустроугарски шпијун још 1912. године. Његов задатак је био да за рачун немачке обавештајне службе пронађе и ступи у контакт са Дражом Михаиловићем, ради припреме његовог хапшења које би обавио Abweg.

Истрагу и оптужницу пред преким судом водио је капетан Јован. После завршетка суђења, председник суда Раде Ковачевић изрекао је том шпијуну смртну пресуду (сведочење Светозара Филиповића из Брезђа – Равногорска читанка, VII епизода).

Написао је књигу: *Ј. Дерок, Тојлички усџанак и оружани оџиор у окуџираној оџацбини 1916–1918. године*, Београд 1940.

Никола Дероко (3.4.1874-септ. 1944)

Четврти син Јована Дерока. Завршио је Војну академију око 1893, те је после њеног завршетка распоређен у трупy као потпоручник. Према попису стипендиста српске владе, као инжењеријски капетан II класе послат је 1902. и 1903. године у Петроград на студије електротехнике.²¹ Према подацима из Опште ранг-листе активних официра из 1912. године, види се да је 1908. године прекомандован у Инжињеријско-техничко одељење – Фортификациони одсек, као инжењерски капетан I класе. Учествовао је у балканским ратовима и Првом светском рату. После рата постао је бригадни генерал. Носилац је више одликовања: Ордена Белог орла, Карађорђевог звезде са мачевима, Ордена светог Саве, Албанске споменице и др. Није се женио и није имао потомке. Занимљиво је да је умро истог дана као и његов брат Владислав у Сланцима крај Београда, где су обојица избегли 1944, после америчких бомбардовања.²²

²⁰ Према: Д. Алимпијевић, *Истина о комунистичким злочинима у Чачку и данас је обавијена велом тајни* (4). *Гроб Јована Дерока*, Глас, 7. април 2001. година. У овом тексту има неколико грешака, попут оне да је реч о Словенцу до оне да су и Јовановог брата Александра Дерока убили комунисти 1946. године.

²¹ Податак Љ. Т.

²² Подаци се не слажу ни код овог аутора, ни према подацима Владислављевог унука.

Драгутин Ј. Дероко (1877-1947)

Пети син Јована Дерока. После основне школе и гимназије, уписао се на Историјско-географски одсек Велике школе у Београду. Уз помоћ свог оца Јована, усавршавао се у изради и графичкој репродукцији географских карата у Дрездену, Берлину, Берну, Бечу, Готи и Лајпцигу. Радио географске карте за потербе српске војске и пропаганде током и после Првог светског рата, посебно са Јованом Цвијићем. Штампало је око 70 географских карата, међу њима и: Карта Старе Србије и Македоније, *Carte de la Serbie et du Monténégro*, Краљевине СХС, Балнеолошку и климатску карту Краљевине СХС. Написао је и француско-српски речник и речник за Србе на италијанском и француском језику.

Био је ожењен Францускињом с којом се упознао и оженио око 1900. године. Пред избијање Првог светског рата, супруга му се вратила у Француску и као возач санитарских кола учествовала у биткама на Марни, Вердену и Соми. Прича се да је била права амазонка, јер је извлачила рањенике из првих борбених редова и транспортовала до пољских болница, због чега је одликована Легијом части. Касније се није враћала у Југославију, већ је живела у Паризу и на Канарским острвима.

Имао је ћерку Леу.

Леа Дероко, удата Михел (1900–1982)

Ћерка Драгутина Дерока. После Првог светског рата остала са мајком у Паризу и удала се за дипломату Михела. У браку је била око десет година, али јој је муж због непознатих разлога извршио самоубиство. После те трагедије, вратила се оцу у Београд. Око 1950. запослила се на Грађевинском факултету као библиотекар и преводилац, али је као „буржујка” отпуштена десетак година касније. Остала је да живи у Београду до смрти.

Аутор захваљује проф. др Љубинки Трговчевић за сугестије, допуне, савете и труд приликом израде овог родослова.

У изради овог родослова, поред *Народне енциклопедије*, *Мале Просветине енциклопедије* и *Свезнања* (Београд 1937), коришћене су и *Ранглистне активних официра Краљевине Србије и Краљевине Југославије* од 1883. до 1939. године, те књига Р. Поповића *Дероко и друђи о њему* (Туристичка штампа, Београд 1984). Посебно је посвећена пажња натписима на надгробним споменицима Новог гробља у Београду, али је највише података потекло од породица Дероко и Голубовић, нарочито из разговора са Катарином, Олгом, Бранком, Александром, Драгутином и Леом Дероко, Филателија бр. 5/1950, Ал. Ј. Петровић.

Марко Дероко са сујружом Јеленом и децом: Кајтарином, Сјевом, Милошем, Јелисавејом и Олџом. Снимљено у јулу 1886. године.

Евжен, Најалија и Александар Дероко, 1938. године.

Владислав
(1871-1944)

Ежен
(1860-1944)

Никола
(1874-1944)

Драгутин
(1877-1947)

